

Stanisław Głowa

"Célébration chrétienne de la mort", Lyon 1972 : [recenzja]

Collectanea Theologica 44/1, 243

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Célébration chrétienne de la mort, praca zbiorowa, Lyon 1972, Editions du Chalet, s. 141.

Postulowana na II Soborze Watykańskim odnowa liturgii obejmuje także obrzędy sakramentów i chrześcijańskiego pogrzebu. Pojawiają się w różnych krajach przekłady nowych tekstów na języki ojczyste, a także rozmaitego typu komentarze, ułatwiające wniknięcie w ducha nowej liturgii.

Autorami niniejszej pracy dotyczącej obrzędów chrześcijańskiego pogrzebu, są R. Dalle, Cl. Duchesneau, J. Le Du i J. Pouts. Zawiera ona szereg bardzo ciekawych rozważań typu ogólnego, jak np. o skandalu śmierci w krajach wysoko rozwiniętych, refleksje psychologiczne o śmierci jako oderwaniu od nas osób nam bliskich, a wreszcie uwagi pastoralne i liturgiczne o samych obrzędach pogrzebowych. Wymienione przed chwilą zagadnienia stanowią jeden aspekt dziełka. Aspekt drugi to przejście do problematyki wewnątrzfrancuskiej, co obejmuje prawie połowę tej pracy. Są tutaj dyskusje i polemiki na temat rodzajów pogrzebów (dotąd były we Francji 4 klasy, ale teraz następuje unifikacja), na temat opłat — we frankach francuskich — świadczonych towarzystwom pogrzebowym, cmentarzom i proboszczom. Mamy także ceny trumien w różnych rejonach Francji oraz statystyki dotyczące pogrzebów religijnych i cywilnych. W zakończeniu wreszcie tego dziełka autorzy podają krótkie omówienie obrzędów pogrzebowych u protestantów, prawosławnych, a także opis nowego podejścia pastoralnego do obrzędów pogrzebu w pewnej katolickiej parafii na przedmieściu Paryża, znajdującej się w wyjątkowo trudnej sytuacji wyznaniowej z racji nikłego procentu praktykujących katolików.

Uznając absolutną potrzebę tego rodzaju opracowań, trzeba stwierdzić, że książeczka jest przede wszystkim mocno zakorzeniona w konkretnej sytuacji Kościoła francuskiego i pisana dla tamtejszych czytelników. Na gruncie polskim taki temat trzeba by na nowo opracować. Zdając sobie sprawę z palącą potrzeby nowego przedstawienia obrzędów sakramentalnych — czy w tym wypadku pogrzebowych — nie można kopiować obcych wzorów, stworzonych w innej sytuacji i na własne potrzeby. Podobnie np. jest opracowana inna książeczka z tej samej serii wydawniczej: *Cheminentes pénitentiels communautes*, Editions du Chalet, Lyon 1973. Proponuje ona formę tzw. społecznej lub wspólnotowej liturgii pokutnej, co w Polsce jest praktyką mało znaną, a przede wszystkim nie uzyskało aprobaty naszego episkopatu. Tym niemniej te wysiłki pastoralistów i liturgistów francuskich zasługują na baczną uwagę, aby bądź ustrzec się ich błędów, bądź też inspirować się ich duchem inwencji i wieloma realnymi osiągnięciami.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

Paul STRUYE, *Problèmes internationaux 1927-1972*, Namur-Bruxelles 1972, Société d'Etudes Morales, Sociales et Juridiques — Mon Ferdinand Larcier, Editurs, 2 t., s. 995 (*Travaux de la Faculté de Droit de Namur*, nr 6-7).

W serii prac Wydziału Prawa w Namur ukazał się dwutomowy zbiór artykułów męża stanu i polityka, Paula Struye. W 19 grupach tematycznych zawarte jest kilkaset krótkich artykułów dotyczących ważnych zagadnień międzynarodowych. Oczywiście nie bezpośrednio tematyka polityczna jest przedmiotem zainteresowania teologa i nie na tych łamach jest miejsce na jej poruszanie. Jednakże jest dzisiaj pewne, że teolog ma uważnie rozpoznawać znaki czasu. Sobór nakłada duchownym obowiązek, aby wspólnie ze świeckimi badali to wszystko, czym żyje społeczność ludzka (DK 9) oraz wyjaśniali ważniejsze wydarzenia w świetle Ewangelii.

Autor książki, z wykształcenia prawnik, a według swej działalności mąż stanu, jest uważnym i obiektywnym świadkiem wydarzeń sobie współczesnych.